

असुरक्षित रूपमा विषादी को प्रयोग

सुरक्षित पहिरन प्रयोग गरी विषादीको प्रयोग

चराहरूमा विषादीको असर

अनावश्यक विषादीको प्रयोगबाट हुने असर

जयाभावी विषादी प्रयोग गरेर वातावरण प्रदुषित

१) कृषक वर्ग :

- अनावश्यक रूपमा विषादी प्रयोग नगरी सिफारिस गरीएको विषादी, सिफारीस गरिएको मात्रा तथा विषादीको लेवल, पर्खनुपर्ने समय आदी कुरालाई मध्यनजर गरी प्राविधिकहरूको सल्लाह बमोजिम अन्तिम हतियारको रूपमा मात्र रासायनिक विषादीको प्रयोग गर्ने । उपलब्ध भएसम्म वनस्पतिजन्य तथा जैविक विषादिको प्रयोगमा जोड्दने ।
- विषादीहरू विष हुन् औषधी होइनन् त्यसैले विषादीको प्रयोग गर्दा सुरक्षात्मक पहिरन लगाउने । जस्तै मास्क, एप्रोन, पूरै शरिर ढाकिने कपडाहरू, चस्मा इत्यादी ।
- विषादीको सुरक्षित भण्डारण गर्ने ।
- हाम्रो कृषी प्रणालीलाई मानव स्वास्थ्य वातावरणीय दृष्टिकोणले न्यायोचित तथा आर्थिक दृष्टिकोणले फाइदाजनक गराउन एकिकृत शत्रुजिव व्यवस्थापन (आई. पी. एम) अवलम्बन गर्ने ।

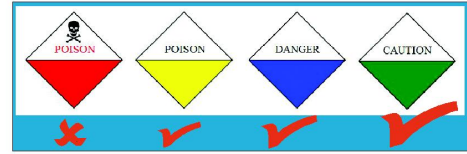
२) विषादी व्यवसायीहरू :

- वनस्पतिजन्य तथा जैविक विषादीको विक्रिवितरणमा जोड दिने ।
- निलो र हरियो लेवलका विषादीहरू मात्र विक्रि वितरण गर्ने ।
- दक्ष प्राविधिकहरूले मात्र विषादीको विक्रि वितरण गर्ने ।
- म्याद नाघेको, गुणस्तरहिन, प्रतिबन्धित तथा पञ्जकरण नभएका विषादिको विक्रिवितरण नगर्ने ।

३) उपभोक्ताहरू :

- आफूले उपभोग गर्ने तरकारी, खाद्यान्नहरूमा विषादी प्रयोग गरेको छ, छैन यदि गरिएको छ भने कस्तो प्रकारको विषादी तथा त्यसमा विषादी प्रयोग गरिसकेपछी पर्खनुपर्ने समयको बारेमा जानकारी राख्ने ।
- आई. पि. एम तरिकाबाट उत्पादित भएको उत्पादनको प्रयोगलाई बढावा दिने ।

रासायनिक विषादीको असर

१) मानव स्वास्थ्य :

- विषादीको तत्कालीन असरहरू :- वाकवाकी, थकान, रिङ्गटा लाग्ने, धमिलो देख्ने, छाला चिलाउने, श्वासप्रश्वासमा कठिनाई इत्यादी ।
- रोग प्रतिरोधात्मक प्रणालीको विकाशमा नकारात्मक असर ।
- दम, क्यान्सर (अर्बुद रोग), जस्ता नसर्ने रोगको समस्या ।
- स्नायू विकाश, व्यवहारमा विकृति, असमान्यता तथा प्रजनन सम्बन्धी विकृती ।

२) वातावरण :

- नयाँ नयाँ रोग तथा किराहरूको समस्या ।
- अवशेषको समस्या
- खाद्य श्रृंखलामा असर
- वातावरण (हावा, पानी, माटो) प्रदुषण
- माटोको उर्वरा शक्तिमा हास
- किराहरूमा विषादी पचाउन सक्ने क्षमताको विकास (पटक पटक प्रयोग गरिरहनु पर्ने)

थप
सूचनाका लागि

आई. पि. एम. आई. एल. (IPM IL) परियोजना, आई. डि. ई. नेपाल
पो.ब. नं.: २६७८, बखुन्डोल, ललितपुर, नेपाल
☎ ०१-५५२०९४३, फ्याक्स : ०१-५५३२९५३, www.idenepal.org

सहयोग :

आई. पि. एम. आई. एल. परियोजना USAID को आर्थिक सहयोग तथा भर्जिनिया टेक (VT) अफिस अफ इन्टरनेशनल रिसर्च, एजुकेशन एण्ड डेभलपमेन्ट (OIERD) को व्यवस्थापन सहयोगमा संचालन भएको हो ।

रासायनिक विषादीको असर र प्रयोग गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

विषादीहरू विष हुन्
औषधी होइनन्,
त्यसैले विषादीको दुरुपयोगबाट
आफु पनि बचाऔँ र अरुलाई
पनि बचाऔँ

आमाले प्रयोग गरेको रासायनिक विषादीले
बालिकामा अपाङ्गता

रासायनिक विषादीको असुरक्षित
प्रयोगले अपाङ्गता

कृषकले विषादीको लेबल हेर्दै गरेको

परिचय

कुनै पनि शत्रु किरा (किटनाशक), रोग (ढुसी नासक, व्याकटेरीया नासक) भारपात (भारपात नासक, हार्बिसकइड) तथा अन्य जिव जस्ले हाम्रो खाद्यन्न, बोटविषुवाहरूको वृद्धि विकाश तथा उत्पादन, भण्डारण समय र गुणस्तरमा हानि ल्याउँदछन् र तिनिहरूको असर न्यूनिकरण तथा रोगथामको लागि प्रयोग गरिने रासायनयुक्त विषादिलाई रासायनिक विषादी भनिन्छ ।

विषादीहरू औषधि होइनन्, विष हुन् तसर्थ यिनिहरूको प्रयोगमा कमि ल्याई हाम्रो स्थानिय स्तरमा पाइने, जुन मानव स्वास्थ्य तथा वातावरणीय दृष्टिकोणले उपर्युत तथा आर्थिक दृष्टिकोणले सस्तो हुन्छन् । तसर्थ यिनिहरूको प्रयोगलाई बढवा दिनुपर्दछ ।

USAID परियोजनाको विषादीको असर बारे जानकारी तथा विषादी मुल्याङ्कन तथा सुरक्षित प्रयोग कार्यनिती (**PERSUAP**) सम्बन्धी रिपोर्ट तथा नेपाल सरकार, विषादी पञ्जिकरण तथा व्यवस्थापन शाखाको विभिन्न रिपोर्ट अनुसार निम्नानुसार विषादीहरू प्रयोग नगर्न, गर्न सिफारीस गरीएको छ ।

➤ प्रयोग नगर्न सिफारिस गरीएका विषादीहरू विषादीहरू

विषादीहरू :

१) किटनाशक :

डी.डि.टी, डाइएल्ड्रिन, हेप्टाक्लोर, माइरेक्स, टोक्साफेन, वि.एच.सी, फोस्फामिडन, मिथाइल पाराथिफेन, मोनाक्रोटोफस, क्लोरोपाइरीफस-इथाइल, इन्डोसल्फान, डेल्टामेथिन, डेमेटोन-एस-मिथाइल, डिक्लोरोभोस, डिफ्लुवेन्जुरोन, फेनिट्रोथिफेन, फेनभलेरेट, डिमेथोएट, फोरेट, अल्फामेट्रीन, कार्बोफथुरान

२) ढुसीनासक :

क्याप्टन, डिनोक्याप, इडिफेनफोस, थियोफनेट-मिथाइल

➤ सुरक्षित तवरले प्रयोग गर्न सिफारिस गरिएका विषादीहरू:

विषादीहरू :

१) किटनाशक :

सेटामिप्रिड, वुप्रोफेजिन, क्लोरोनट्रानिलिप्रोल, सल्फर इमिडाक्लोरोप्रिड र थिएमथोक्जाम

२) ढुसीनासक :

कार्वेन्डाजिम, मेन्कोजेव, मेटालक्जाइल मेन्कोजेव, सलफर

३) शाकाणुनासक :

कपरअक्सीक्लोराइड **50% WP** स्ट्रे पटोमाइसिन, सल्फेट, टेट्रासाइक्लिन हाइड्रोक्लोराइड

यस्ता रासायनिक विषादीलाई सावधानीपूर्वक तथा बुद्धिमानीपूर्वक प्रयोग नगरीएमा र यसको लेवलमा दिइएको निर्देशनहरूलाई उचित पालना नगरिएमा प्रयोगकर्ता (कृषक), उपभोक्ता, व्यापारी, पशुपंक्षीहरू, चराचुरुङ्गी, वन्यजन्तु तथा समग्र वातावरणमै नकारात्मक असर पर्दछ । त्यसैले विषादी प्रयोग गर्ने कृषकहरू, विषादी व्यवसायीहरू र आम उपभोक्ताहरूले निम्न कुरामा ध्यान दिनुपर्छ ।